

Từ luật sư của nhân dân đến Chủ tịch Quốc hội thời kỳ bắt đầu đổi mới đất nước // Quốc hội khóa VI (1976) : Kỷ niệm 40 năm Quốc hội nước Việt Nam thống nhất. - Tp. Hồ Chí Minh : Nxb. Tổng hợp Tp. Hồ Chí Minh.

T.6 : Chuyện về các đại biểu của nhân dân. - 2016. - tr. 78-86.

Không phải từ kỳ họp thứ nhất Quốc hội khóa VI (24-7 - 3/7/1976) được bầu làm Phó Chủ tịch nước, Luật sư Nguyễn Hữu Thọ mới bắt đầu sự nghiệp chính trị của mình, ông đã đi vào con đường cách mạng, là một luật sư trở thành “Việt cộng” từ hàng chục năm trước.

Rồi có thể tính từ khi về nước năm 1933 hành nghề luật sư, ông đã bảo vệ công lý, bênh vực người dân vô tội trước tòa án thực dân. Năm 1947 khi ký tên vào bản *Tuyên ngôn của trí thức Sài Gòn - Chợ Lớn* gửi Chính phủ Pháp, đòi chính phủ Pháp đàm phán với Chính phủ Việt Nam Dân chủ cộng hòa, Luật sư Nguyễn Hữu Thọ đã lựa chọn dứt khoát con đường dẫn thân vào sự nghiệp đấu tranh của dân tộc. Đúng vào dịp kỷ niệm sinh nhật thứ 57 của Bác Hồ (19-5-1947), Nguyễn Hữu Thọ cùng một số nhân sĩ, trí thức tiêu biểu của Sài Gòn - Chợ Lớn vào dinh Norodom trao bản tuyên ngôn tận tay Émile Bollaert - Cao ủy Pháp tại Đông Dương để chuyển về Chính phủ Paris. Bản tuyên ngôn được đăng trên báo tiếng Việt và tiếng Pháp, xuất bản trong nước và ở Pháp gây được tiếng vang lớn.

Tại chiến khu Việt Bắc, sau khi đọc bản tuyên ngôn, Bác Hồ viết thư “thay mặt Chính phủ cảm ơn sự ủng hộ của các bạn”⁽¹⁾

Sau đó luật sư Nguyễn Hữu Thọ đã được tổ chức bố trí hoạt động giữa Sài Gòn - Chợ Lớn, ông phụ trách phái đoàn đại biểu các giới Sài Gòn - Chợ Lớn để bảo vệ những quyền lợi về dân sinh dân chủ cho mọi tầng lớp đồng bào. Pháp mấy lần bắt luật sư Nguyễn Hữu Thọ nhưng không dám đưa ông ra tòa vì sợ phản ứng của quần chúng; chúng đẩy ông lên tận Mường Tè, Lai Châu miền Tây Bắc. Khi được trả tự do (1952) trở về Sài Gòn, ông mở lại văn phòng luật sư, tiếp tục bảo vệ thành công những cán bộ kháng chiến trước tòa án thực dân. Sau khi hiệp định Genève, Khu ủy Sài Gòn - Chợ Lớn chủ trương thành lập Phong trào bảo vệ hòa bình, Luật sư Nguyễn Hữu Thọ tham gia và được cử làm Phó Chủ tịch của phong trào. Tháng 8-1954, phong trào tổ chức một cuộc mít tinh chào mừng hòa bình với hàng vạn người tham gia, thành lập hàng chục ủy ban hòa bình ở các khu phố, nhà máy, trường học, tiến tới tổ chức Đại hội hòa bình toàn thành phố. Địch bắt giam 28 người chủ chốt trong phong trào hòa bình. Luật sư Nguyễn Hữu Thọ đã bác bỏ các lý do buộc tội của địch đối với “28 ông hòa bình” với lý lẽ: Phong trào bảo vệ

hòa bình lấy Hiệp định Genève làm cơ sở pháp lý và nguyện vọng của nhân dân làm mục tiêu, nên hoạt động của phong trào không chỉ hợp pháp mà còn chính đáng nữa. Dịch phải đưa 28 ông hòa bình đi quản thúc ở Hải Phòng và bắt cóc Luật sư Nguyễn Hữu Thọ đi quản thúc ở Phú Yên. Đến cuối năm 1961, Nguyễn Hữu Thọ được giải cứu về vùng giải phóng miền Đông Nam Bộ. Từ đó bắt đầu một hành trình mới của người trí thức Luật sư Nguyễn Hữu Thọ trở thành Chủ tịch Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam⁽¹⁾.

Những năm một 1962-1976, Luật sư Nguyễn Hữu Thọ được bầu làm Chủ tịch Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam (1962); Chủ tịch Hội đồng cố vấn Chính phủ Cách mạng lâm thời Cộng hòa miền Nam Việt Nam (1969). Tháng 9-1969, Chủ tịch Nguyễn Hữu Thọ dẫn đầu đoàn đại biểu miền Nam ra Hà Nội dự lễ tang Chủ tịch Hồ Chí Minh. Tại hội nghị cấp cao nhân dân ba nước Đông Dương ngày 24-5-1970, Luật sư Nguyễn Hữu Thọ cùng những người đứng đầu ba nước Việt Nam – Lào - Campuchia đã cam kết ủng hộ lẫn nhau để giành độc lập, hòa bình, trung lập, chống kẻ thù chung là đế quốc Mỹ. Ngày 5-9-1973 Nguyễn Hữu Thọ đã tham dự hội nghị cấp cao các nước không liên kết lần thứ 4 tổ chức tại Angiêri, tại đây, hơn 100 nước đã công nhận Chính phủ Cách mạng lâm thời Cộng hòa miền Nam Việt Nam là thành viên chính thức của phong trào không liên kết.

Những năm 1976 cũng là sự mở đầu một hành trình mới của vị luật sư đã có nhiều cống hiến, đảm đương nhiều công việc và trách nhiệm cao nhất mà cách mạng giao phó. Đó là quá trình làm đại biểu Quốc hội từ khóa đầu tiên đất nước thống nhất đến các khóa VII, VIII (1976-1992), đảm đương các chức vụ cao cấp: Phó Chủ tịch nước và Phó Chủ tịch Hội đồng Nhà nước (1976-1987), Quyền Chủ tịch nước (1980-1981), Chủ tịch Quốc hội khóa VII (1981-1987), Chủ tịch Đoàn Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam (1988-1994).

Cho đến kỳ họp thứ nhất Quốc hội khóa VII (tháng 7-1981), Quốc hội đã nhất trí bầu Luật sư Nguyễn Hữu Thọ làm Chủ tịch Quốc hội; đó là lần đầu tiên trong lịch sử Việt Nam một Luật sư được quốc hội tín nhiệm bầu giữ cương vị trọng trách đứng đầu cơ quan lập pháp cơ quan đại biểu cao nhất của nhân dân, cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Ông đã cầm trịch một Quốc hội của thời kỳ bắt đầu công cuộc đổi mới, đã đẩy mạnh công tác lập pháp, tăng cường công tác giám sát và việc quyết định các vấn đề

¹ Nữ ý giả Pháp Madeleine Riffaud, “Hành trình Nguyễn Hữu Thọ: Cha tôi”. Bdd.

quan trọng khác để đáp ứng yêu cầu đổi mới toàn diện đất nước; xác định nguyên tắc, phương hướng xây dựng nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần vận hành theo cơ chế thị trường, có sự quản lý của nhà nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa. Cũng trên cương vị Chủ tịch Quốc hội, Luật sư Nguyễn Hữu Thọ đã dẫn đầu đoàn đại biểu cấp cao Quốc hội Việt Nam thăm hữu nghị chính thức các nước ở ba châu lục Á, Âu và Mỹ La tinh. Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Hữu Thọ cũng đã chủ trì đón tiếp các đoàn đại biểu quốc hội các nước đến thăm hữu nghị chính thức Việt Nam, như các đoàn Pháp (1982), Campuchia (1982), Tiệp Khắc (1983), Cuba (1983), Mông Cổ (1983), Australia (1984), Thụy Điển (1984), CHDC Đức (1984), Liên Xô (1984), Ba Lan (1984), Mexico (1985), Anbani (1987), Hungary (1987),... Trên cương vị Phó Chủ tịch Hội đồng Nhà nước, Luật sư Nguyễn Hữu Thọ đã đi dự hội nghị cấp cao các nước không liên kết từ ngày 1 đến 6-9-1986 tại thủ đô Harare, Dimbabwe.

Là một người có “quyền cao chức trọng” như thế nhưng vị dân biểu Nguyễn Hữu Thọ lại có hai “cái không” đáng nhớ: không có nhà riêng cho tới cuối đời và không biết gì về cuộc đời mình đã sống².

² Giao Hưởng, “Luật sư Nguyễn Hữu Thọ: Hành trình của nhà yêu nước”. Nguồn: <http://www.vietgle.vn/dienan/showthread.php?t=30128...>